

INGEZONDEN.

REISINDRUKKEN ALS PELGRIMARTS.

Beschrijvingen van reizen, door collegae als pelgrimarts gemaakt van en naar Djiddah, trekken meer en meer belangstelling. De „Reisindrücken” van collega HOFFMANN in No. 51, 1930 van dit *Tijdschrift* geven heel goed weer de ervaringen, die men alzoö kan opdoen.

Een alinea, op bldz. 6177 onderaan moet, opdat geen verkeerde, reeds lang en veelvuldig bestreden meening post vat, wel verbeterd worden: er staat:

„... een hadji is een priester en nu zien wij in een priester iemand, die voor een ander meer over heeft dan een gewoon mensch en dus behulpzamer is dan deze. De hadji niet; hij is priester en hoeft dus niet meer te werken. Was er een patiënt, die naar het hospitaal moest, dan werd deze wel door de pelgrims vervoerd doch steeds met tegenzin en met sterken drang van dokter of verpleger”.

Nog steeds verkeeren velen in de meening, dat een hadji „priester” is, en dit wordt wellicht ondersteund, doordat men in Indië wel eens van priesterraden heeft hooren spreken. Intusschen: „Geestelijken of priesters zijn echter in den Islam onbekend, daar deze godsdienst niets heeft, dat gelijk op sacramenten zooals bijvoorbeeld doop of avondmaal (communie) tot welker uitdeeling een bepaalde klasse van menschen door wijding de uitsluitende bevoegdheid erlangt, zelfs het herderlijke ambt, de zielzorg is in den Mohammedaanschen godsdienst niet aan bepaalde personen opgedragen; het is de taak van iedereen ten opzichte van hen, die in zijn omgeving leven” zegt SNOUCK HURGRONJE („Het Mohammedanisme” in COLIJN, „*Nederlandsch-Indië*” I, bldz. 254).

„Waar de Islam het zuiver godsdienstig terrein verlaat en zich op maatschappelijk gebied gaat begeven, heeft de regeering het noodzakelijk gevonden eenige met den Mohammedaanschen godsdienst samenhangende onderwerpen te regelen. Ik wijs hier op:

1. De instelling der priesterraden op Java en Madoera bij een algemeenen maatregel van bestuur in 1882; in deze colleges krijgen het hoofd van het moskeepersoneel (de panghoeloe) als voorzitter en andere godsdienstambtenaren als leden rechterlijke functie's te verrichten” (*Staatsinstellingen van Nederlandsch-Indië* door mr. PH. KLEINTJES, hoogleeraar te Amsterdam, bldz. 535).

„Zooewel onder de goeroe's (leeraren) als onder de panghoeloe's en hun personeel vindt men velen, die aan den door hen afgelegde bedevaart naar Mekka het gewoonterecht ontleenen om het hoofd met den tulband te bedekken en daarbij een min of meer Arabisch gewaad te dragen.

Vroeger hebben onwetende Europeanen zelfs die bedevaartgangers (hadji's) als zoodanig voor hetgeen zij priester noemen voor bedienaren van den godsdienst aangezien. De dwaasheid dezer dwaling treft in onzen tijd des te meer, omdat sedert de ontwikkeling der stoomvaart het aantal hadji's zeer belangrijk is toegenomen en men er thans in alle rangen en standen der Inlandsche maatschappij aantreft” (SNOUCK HURGRONJE, l. c.).

Een hadji is dus geen priester!

UTERMÖHLEN.

DE GESLACHTSZIEKTEN IN LEIDEN IN 1912—1930.

In het *Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde* van 20 December 1930 komt een mededeeling van C. SCHOKKING over bovengenoemd onderwerp voor.

Uit de door den schrijver genoemde feiten zie ik echter alleen, dat de cijfers van de universiteitspoliëliniek volstrekt geen beeld geven van het voorkomen van geslachtsziekten in Leiden, zooals ik mij dat op het oogenblik heb kunnen vormen uit de patiënten, die mijn consultatiebureau bezoeken.